

2023-03-09  
S2023/00969 (delvis)

**Socialdepartementet**

Socialstyrelsen  
106 33 Stockholm

## Uppdrag att genomföra insatser för en jämlik hälso- och sjukvård med fokus på sjukdomar som främst drabbar kvinnor och flickor

### **Regeringens beslut**

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra insatser för en jämlik hälso- och sjukvård med fokus på sjukdomar och tillstånd som främst drabbar kvinnor och flickor. I uppdraget ingår att följa upp och utvärdera vården ur ett jämställdhetsperspektiv samt att ta fram relevanta kunskapsstöd och informationsinsatser på området. Uppdraget syftar till att öka kunskapen om sjukdomar och tillstånd som främst drabbar kvinnor och flickor och att stärka en jämlik vård.

Socialstyrelsen ska när uppdraget utförs inhämta synpunkter från regionerna och kommunerna samt andra berörda huvudmän och professions- och patientorganisationer och andra berörda myndigheter.

Socialstyrelsen ska senast den 15 maj 2024 lämna en delredovisning till Regeringskansliet (Socialdepartementet) och senast den 31 mars 2026 lämna en slutredovisning till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2023 använda 5 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2023 uppförda anslaget 1.6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 33 Förlossningsvård och kvinnors hälsa. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2023.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2024 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

### **Ärendet**

Sjukdomar som främst drabbar kvinnor och flickor beforskas inte i lika stor utsträckning som andra sjukdomar, det saknas ibland såväl verktyg för att diagnosticera som vård och behandling att erbjuda. Det finns i nuläget stora regionala skillnader i utfall av vården när det gäller sjukdomar och tillstånd som främst drabbar flickor och kvinnor. Detta innebär att vården skiljer sig åt beroende på var i landet de söker vård. Vårdkedjorna för fler av dessa sjukdomar är inte tydliga och kunskapen om hur dessa kvinnor ska vägledas rätt i vården är bristande. Väntetiderna är ofta långa för tillstånd som inte är akuta men som har stor påverkan på hälsa och livskvalitet.

Mot bakgrund av detta behöver kunskapen om flickors och kvinnors hälsa och sjukdomar öka och utvecklas. Det är en förutsättning för att hälso- och sjukvården bättre ska kunna diagnosticera, och erbjuda god vård och behandling med ett gott bemötande. Hälso- och sjukvården behöver också anpassas till flickors och kvinnors olika förutsättningar och behov. Det finns behov av att stärka vården i syfte att utjämna skillnader i vård och hälsa i de delar där sådana finns mellan kvinnor och män, mellan olika grupper av kvinnor och mellan regionerna.

Socialstyrelsen har ett pågående uppdrag att identifiera behovet av strategiska insatser med fokus på kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa ur ett livslångt perspektiv (S2022/01058). I en delredovisning av uppdraget lyfter myndigheten bland annat fram primärvårdens ansvar för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Vården behöver finnas nära och tillgänglig, och möjligheter och vägar till vård behöver vara kända. Vården behöver också ha kunskap om hur de bäst anpassar sin verksamhet för att nå grupper som de i dag inte fullt ut når. Det handlar om kunskapsstöd och fortbildning för att stärka kompetensen i framför allt olika delar av primärvården, både grundläggande kompetens om sexuell och reproduktiv hälsa och om specifika tillstånd eller problemområden som relaterar till sexuell och reproduktiv

hälsa. Det kan också handla om att tydliggöra vårdens uppdrag på området och att öka tillgången till specialiserad kompetens vid behov.

Regeringen ser behov av särskilda insatser på en mer jämlik och jämställd hälso- och sjukvård och har tagit initiativ till en förstärkt och förlängd satsning på förlossningsvård och kvinnors hälsa. Satsningen omfattar 1,7 miljarder kronor under 2023 och regeringen beräknar att avsätta ytterligare 1,5 miljarder kronor årligen under 2024 och 2025.

Socialstyrelsen bör följa upp och utvärdera hälso- och sjukvården ur ett jämställdhetsperspektiv och att ta fram relevanta kunskapsstöd, och informationsinsatser till hälso- och sjukvården i nära samarbete med berörda professionsorganisationer. I detta ingår att överväga behovet av att utarbeta nationella riktlinjer för fler sjukdomar och tillstånd som främst drabbar kvinnor och flickor. Insatserna ska fokusera på sjukdomar och tillstånd som främst drabbar kvinnor och flickor. Det gäller sjukdomar och tillstånd som har samband med kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa samt andra vanligt förekommande sjukdomar och tillstånd. Som exempel kan nämnas endometriosis, klimakteriebesvär, migrän, lipödem och smärttillstånd. Målet är att nå en stärkt och jämlik hälso- och sjukvård över hela landet.

Slutsatser från Socialstyrelsens pågående uppdrag att genomföra insatser för en förbättrad förlossningsvård samt för kvinnors hälsa (S2022/01058) ska vara vägledande för detta uppdrag. I det pågående uppdraget ingår bland annat att identifiera strategiska insatser inom hälso- och sjukvården på området kvinnors hälsa med utgångspunkten från ett livslångt perspektiv på sexuell och reproduktiv hälsa med fokus på hälsofrämjande och förebyggande insatser. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 maj 2023.

Regeringen beräknar att avsätta ytterligare medel för uppdraget under 2024 och 2025 under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Klara Granat

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevisionen

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA, OFA K, JÄM

Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd

Kammarkollegiet

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys

Sveriges Kommuner och Regioner